

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

A CSÁSZÁR-FÜRDŐ

Cím:

Forrás:

Tudomány

1954. 4. 8.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy:

6/3. 47

Hely:

Császár fürdő

Idő:

4-1954

Személy:

Helyszám:

Ké Nincs a világon még egy olyan nagyváros, ahol annyi természetes gyógyvíz és hőforrás lenne, mint Budapesten. A sok gyógyforráscsoport közül a legbővebbek és legváltozatosab-
bak a budai József-hegy lábánál fakadó Császár-fürdői források.

Claudius római császár idejéből származik az első írásos bizonyíték, egy felirat, amely azt tanúsítja, hogy a rómaiak is ismerték mind a józsefhegyi, mind a gellérthegyi hévízeket. Ez a felirat ugyanis „felső és alsó melegvizekről” szól. Az előbbieket a Rác-, Rudas- és Sáros (ma „Gellért”), az utóbbiakat a Király-, Lukács- és Császár-fürdőket kell érteni.

Anonymus, Béla király nevével jegyzője azt írja, hogy Attila királyi lakot alkotott magának a Duna mellett, a hévízek fölött.

II. Géza magyar király idejében a Császár-fürdő környékét egy 1148-ban kelt oklevélben „forum Geyzae” — Geyza-Vásárhelynek hívták.

Bertrandon de la Brocquire francia szerző megemlíti, hogy 1433-ban a mai Császár-fürdő helyén fürdőház állott. A XV. századbeli állapotokról másutt a következőket olvashatjuk: „Obudától alább, Buda felé van a Szentháromság piaca, s itt a Felhévíz, híres templomával

és pompás fürdőházával. Három helyen fedetlen, csodáshatású fürdők vannak, egynémelyik alig esik a Dunaparttól tíz lépésre. Parasztok, szőlőművesek vállig és fejig belemerülve fürödnek bennük...”

1503-ban Vadianus bécsi tanár a következőket írja: „Budán a várfalaktól északnyugatra, a Dunaparthoz közel, egy domb lábánál két igen gazdag forrás ered, melyek egyike kénköves és hideg, másika ellenben oly forró, hogy a bemártott ujj azt nem bírja el: utóbbiban tenyérszűnyeg halak vannak, melyek forró vízében úszkálnak és megfőzve ízeltlenek.”

A budai fürdők első fénykorukat a török hódoltság alatt érték el. A mohamedán népeknél ugyanis a fürdés és a mosdás fontos vallási kötelesség. Azokat a forrásokat, amelyek Buda város déli részén fakadnak, alsó hévízeknek, amelyek pedig a város északi végén fakadnak, felső hévízeknek nevezték. A törökök a meglévő fürdőket bővítették. Legtöbbet e téren Szokoli Musztafa, budai pasa alkott. Többek között ő építtette a Császár-fürdőt is, amelynek kupolás része, a mai gőzfürdő, ma is fennáll. Ugyancsak Szokoli Musztafa ásatta a Császár-malom halastavát is. Szokoli Musztafa egyébként egyes források szerint egy mohamedán hitre

tert magyar ember volt, aki a tolnamegyei Szokol faluból származott.

Mohamed ben Omer ben Bajefid, török író „A világ őrtenyái” című 1597-ben Damaszkuszban írott könyvében a következőket írja: „Buda város végén van a Veli bég fürdője (a mai Császár-fürdő gőzfürdője), vize középmelegségű, s a forrás mellett öt malmot hajt. E fürdők közelében egy hideg forrás is fakad, mégpedig oly bőséggel, hogy a vize két malmot hajt.”

Száz év múlva Edward Brown, híres angol orvos így ír a budai fürdőről: „Budán elsőrendű, jeles fürdőket lehet találni. En nyolcat számoltam meg és néhányban meg is fürödtem. Valamennyi között a legszebb a Veli bég fürdő, amelynek csinosítására Szolimán rendkívül sokat költött. A fürdő öt gombaalakú boltozattal bír és a középső boltozat tizenkét oszlopon nyugszik... A fürdés a következő módon történik: a fürdőző az első helyiségbe lép, ahol a rabszolgák kötenyt adnak neki. Levétkezés után a kötenyt felkötve testére, a fürdőző a másik helyiségbe lép. Itt van a nagy medence. Az oszlopok között az egyik forrásnál a borbély a fürdővendég testét bedörzsöli, aki ezután a medencébe lép.”

Budavár visszavétele után a budai fürdők erősen megrongálódtak. A Császár-fürdő a kincstár birtokába jutott. Amit a törökök megóvott és becsben tartott, az az osztrák uralom alatt romlásnak indult. A fürdőt később budai polgárok megvették a kincstártól. Valamennyire rendezték, majd a XIX. században fokozatosan bővítették. 1842-ben épült a barokkstílusú nagy gyógyudvar, két melléképülettel, száz lakó- és nyolcvanöt fürdőszobával.

Budán, a Józsefhegy lábánál, a Frankel Leó — azelőtt Zsigmond-utca — két oldalán fakadnak a Császár-fürdő forrásai. Ezeket két csoportba oszthatjuk, és pedig hévízforrásokra és félhévízforrásokra. Ritka eset az, ami itt van, hogy a 63 fok Celsius hőfokú hévízforrás tőszomszédságában 28 és 21 fok hőfokú félhévízforrások is felbuzognak.

A Császár-fürdő területén kilenc forrás fakad. A források a kén-, földes hévízű források közé tartoznak, amelyek nemcsak más forrásoktól, de bizonyos mértékig egymástól is különböznek. Ásványi anyagokban leggazdagabb a Szent István-forrás vize, legzegényebb a Törökforrás. A források rádiumtartalmúak.

Evszázadokon keresztül gyűjtötték és adták közre a Császár-fürdőben gyakorló orvosok ta-

pasztalataik hatásáról.

A rádiógyógyhatású, ható a gyógyításra, ma, izzadn bajok, hűdés, térmak, vétegek, uellen. Az i szint karls gyógyító ha